

Invalidiliiton lausunto valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta liikenne- ja viestintäministeriölle

Onko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun ja vuorovaikutuksen järjestämiseen näkemyksiä?

Fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden näkökulmasta liikennejärjestelmäsuunnitelmassa korostuvat erityisesti nämä suunnitelmaan kirjatut osa-alueet: turvallisuus, liikenteen palvelut sekä liikkuminen ja saavutettavuus. Invalidiliitto pitää tärkeänä, että valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa huomioidaan läpileikkaavana teemana esteettömyys; esteetön infrastruktuuri ja esteettömät liikennevälineet. Näin tulevat samanaikaisesti huomioiduiksi yhdenvertaisuus kaikkien liikkumisen palveluja käyttävien ryhmien kesken sekä liikenneturvallisuuden lisääminen.

Invalidiliitto suhtautuu myönteisesti alueellisten keskustelutilaisuuksien järjestämiseen ja toivoo, että myös alueiden vammaisneuvostot kutsutaan mukaan keskusteluun.

Aloittavan parlamentaarisen työryhmän tulee käydä keskusteluja liikennepalveluja käyttävien kansalaisten kanssa, jotta konkreettiset muutostarpeet tulisivat yleiskuvaa tarkemmin esiin. Tässä yhteydessä viittaamme YK:n vammaisyleissopimuksen artikla 4 (Yleiset velvoitteet) kohtaan 3:

“Laadittaessa ja toimeenpantaessa lainsäädäntöä ja politiikkoja, joilla tätä yleissopimusta pannaan täytäntöön, sekä muissa vammaisia henkilöitä koskevissa päätöksentekoprosesseissa sopimuspuolten tulee neuvotella tiiviisti vammaisten henkilöiden kanssa ja aktiivisesti osallistaa heidät, mukaan lukien vammaiset lapset, heitä edustavien järjestöjen kautta.”

Kohdistuuko voimassa olevan valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelman visioon tai tavoitteisiin muutostarpeita? Mikäli kyllä, millaisia muutostarpeita ja miksi? (Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelman sivut 10-11)

Invalidiliitto pitää tärkeänä, että liikennejärjestelmäsuunnitelman visiossa ja tavoitteissa huomioidaan eri käyttäjäryhmät ja heidän mahdolliset erityistarpeensa. Ajantasainen esteettömyystieto tulisi sisällyttää niin liikennejärjestelmäsuunnitelman visioon kuin konkreettisiin tavoitteisiin. Liikenne- ja viestintäministeriössä valmisteltu esteettömyysvisio tulisi kytkeä osaksi liikennejärjestelmäsuunnitelman visiota.

Invalidiliitto muistuttaa esteettömän julkisen liikenteen merkityksestä. Myös helposti saatavilla olevat ajantasaiset esteettömyystiedot edistäisivät erityisesti liikkumis- ja toimimisesteisten mahdollisuuksia käyttää joukkoliikennettä.

Niin työmatkoilla kuin muussakin liikkumisessa voidaan yhdistää oman auton käyttö julkisen liikenteen käyttöön. Liityntäpysäköinti tulee huomioida siten, että pysäköintialueilla on käytettävissä esteettömiä pysäköintipaikkoja ja esteettömiä latauspisteitä. Näin liikkumisesteiset ja erilaisia liikkumisenapuvälineitä käyttävät henkilöt pystyvät yhdenvertaisesti vammattomien kanssa hyödyntämään liityntäpysäköintiä ja julkista joukkoliikennettä.

Muutostarpeiden arvioinnissa tulee huomioida yhdenmukaiset linjaukset liikenneturvallisuusstrategian toimenpideohjelman kanssa. Tilannekuvaa tulisi tarkentaa mm. kartoittamalla tosiasiallisesti käytössä olevan esteettömän liikennekaluston määrä niin rautateillä kuin linja-autoliikenteessä. Tämä auttaisi jatkotoimenpiteiden suunnittelussa.

Julkisen liikenteen palvelutaso huomioiden avustajapalvelut on syytä sisällyttää arviointiohjelmaan. Toimivat avustajapalvelut liikenteen solmukohdissa tukevat itsenäistä liikkumista ja edistävät yhdenvertaista mahdollisuutta julkisen liikenteen käyttöön.

Esteettömät kävelyn ja pyöräilyn väylät korvaavat myös apuvälinein liikkuville henkilöille henkilöautolla tehtäviä matkoja lähiympäristössä. Siksi on tärkeää ylläpitää esteettömyyttä kävelyn ja pyöräilyn väylillä kaikkina vuodenaikoina, myös talvisin.

Onko suunnitelman vaikutusarviointiin ja SOVA-lain (8.4.2005/200 Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) mukaisen ympäristöarvioinnin valmisteluun näkemyksiä?

Matkojen käyttäjähyödyn ja palvelutason vaikuttavuuden arvioinnissa tulee huomioida kaikki käyttäjäryhmät. Esteettömyys ja saavutettavuus hyödyttävät kaikkia käyttäjiä ja varmistavat palvelun laatua. Invalidiliitto näkee tärkeänä, että turvallisuuskulma on osa vaikuttavuuden arviota. Yhdenvertaisen liikkumisen näkökulmasta pidämme merkityksellisenä, että vaikutusarvioinnissa huomioidaan tie- ja rautatieliikenteen sekä joukkoliikenteen yhteydet ja niiden sekä matkaketjujen palvelutaso. Muistutamme edelleen esteettömien matkaketjujen merkityksestä viitaten YK:n vammaisyleissopimuksen artiklaan 9 ”esteettömyys ja saavutettavuus”, kun suunnitellaan ja arvioidaan kansalaisten liikkumisympäristöä ja -palveluita.

Invalidiliitto näkee perusteltuna, että valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta tehdään viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005) mukainen ympäristövaikutusten arviointi. Esitämme myös vammaisvaikutusten arviointia osaksi valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmaa.

INVALIDILIITTO RY

Helsingissä 11. lokakuuta 2023

Janne Juvakka
toimitusjohtaja

Laura Andersson
yhteiskuntasuhdejohtaja

Lisätietoja: asiantuntija Riitta Saksanen, riitta.saksanen@invalidiliitto.fi, esteettömyysasiantuntija Ari Kurppa, ari.kurppa@invalidiliitto.fi

Invalidiliitto on fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on lähes 26 000 henkilöjäsentä ja 143 jäsenyhdistystä.